

OPIS ŠTUDIJNÉHO ODBORU PRÁVO EURÓPSKEJ ÚNIE PRE 3. STUPEŇ VŠ ŠTÚDIA (3.4. ...)

a) Názov študijného odboru: Právo Európskej únie

b) Stupeň vysokoškolského štúdia, v ktorom sa odbor študuje a štandardná dĺžka štúdia:
Študijný odbor Právo Európskej únie sa študuje v treťom stupni vysokoškolského štúdia (PhD.) so štandardnou dĺžkou štúdia 3 roky v dennej forme a 4 roky v externej forme.

c) Obsah študijného odboru:

Uplatnenie absolventa:

Absolvent doktorandského študijného programu v študijnom odbore Právo Európskej únie je spôsobilý vykonávať najmä tieto profesie:

- i) výskumný pracovník, ktorý vykonáva výskumné a vývojové činnosti zamerané na získanie nových poznatkov z odboru práva Európskej únie predovšetkým na vysokých školách, vo výskumných inštitúciách a orgánoch verejnej moci;
- ii) vysokoškolský učiteľ, ktorý vykonáva výučbu na vysokých školách s využitím vedeckých poznatkov, prípadne výskumné a vývojové činnosti zamerané na získanie nových poznatkov z odboru práva Európskej únie;
- iii) právnické pozície v orgánoch verejnej moci, ktoré sa podieľajú na tvorbe a pripomienkovaní návrhov právnych predpisov v oblasti práva Európskej únie a aplikácii noriem práva Európskej únie;
- iv) právnické pozície v medzinárodných a nadnárodných organizáciách a inštitúciách, osobitne v inštitúciách, orgánoch a agentúrach Európskej únie, ktoré sa podieľajú na tvorbe a pripomienkovaní návrhov právnych noriem v oblasti práva Európskej únie a aplikácii noriem práva Európskej únie;
- v) regulované právnické povolania, ktoré sa podieľajú na aplikácii a uplatňovaní noriem práva Európskej únie.

Vymedzenie odborného profilu absolventa

Absolvent doktorandského študijného programu v študijnom odbore právo Európskej únie uplatňuje vedecké metódy výskumu s orientáciou na oblasť práva Európskej únie. Na základe vedeckých metód poznania a výskumu absolvent navrhuje koncepčné a systémové riešenia, analyzuje pramene práva Európskej únie, zabezpečuje ďalší rozvoj odboru právo Európskej únie a jeho interdisciplinárnych súvislostí vo vnútroštátnom aj medzinárodnom vedeckom priestore.

Absolvent ďalej zabezpečuje výučbu na úrovni vysokoškolského vzdelávania aj ďalšieho vzdelávania odborníkov z praxe a je tiež spôsobilý plniť analytické a koncepčné úlohy pracovníka orgánu verejnej moci, nadnárodnej alebo medzinárodnej organizácie alebo inštitúcie súvisiace s rozvojom a aplikáciou práva Európskej únie.

Teoretické znalosti absolventa:

Absolvent doktorandského študijného programu v študijnom odbore Právo Európskej únie právo je schopný:

- i) používať vedecké metódy pri identifikácii a riešení vedeckých problémov z hľadiska teórie aj praxe a prinášať vlastné riešenia problémov v oblasti práva Európskej únie;
- ii) na metodologicky a vedecky požadovanej úrovni analyzovať základné aj osobitné otázky a problémy práva Európskej únie a príbuzných disciplín a zovšeobecniť ich tak, aby mohli byť využité aj v praxi;
- iii) riešiť vedecko-výskumné projekty základného a aplikovaného výskumu, publikovať vedecké štúdie a články vo vedeckých a odborných časopisoch, ako aj vystupovať na domácich aj medzinárodných vedeckých konferenciách.

Predmet štúdia a výskumu v oblasti práva Európskej únie je možno vymedziť rozsahom súboru pravidiel vytvorených Zmluvou o Európskej únii, Zmluvou o fungovaní Európskej únie a Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, vrátane ich právnych predchodcov a prípadných následných zmien, a aktami vydanými na ich základe. Do tohto korpusu pravidiel je potrebné zahrnúť aj výsledky vonkajšej činnosti Európskej únie, vrátane prehĺbenej ekonomickej integrácie s tretími krajinami (vrátane vytvorenia Európskeho hospodárskeho priestoru). Napriek tomu, že vnútroštátne právo a právo Európskej únie, ako aj uplatňovanie medzinárodných záväzkov tvoria v jednotlivých krajinách jednotný poriadok, hranice medzi právnymi odvetviami sú jasne vymedziteľné.

V prípadoch, keď sa regulácia Európskej únie v určitej právnej oblasti prelína s vnútroštátnou úpravou (typickým príkladom je harmonizácia pravidiel týkajúcich sa vnútorného trhu), je potrebné vnímať predmet štúdia a výskumu práva Európskej únie v nadnárodnom prístupe k reglementácii, právnom základe takejto úpravy, primeranosti takejto úpravy, účinkoch reglementácie na vnútroštátne právne poriadky. V prípadoch, keď sa regulácia Európskej únie v určitej právnej oblasti prelína s medzinárodnoprávnou úpravou (typickým príkladom sú pravidlá medzinárodného obchodu, spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, priestor slobody bezpečnosti a spravodlivosti), je potrebné vnímať predmet štúdia a výskumu práva Európskej únie v tom, ako Európska únia vystupuje v medzinárodnom priestore ako subjekt medzinárodného práva a implementuje svoje medzinárodné záväzky

Doplňujúce znalosti, schopnosti a zručnosti absolventa:

Absolvent doktorandského študijného programu v študijnom odbore právo Európskej únie je taktiež spôsobilý teoreticky sa orientovať v príbuzných odboroch k právu Európskej únie a zohľadniť v odbore právo Európskej únie právo interdisciplinaritu poznatkov v rámci disciplín, akými sú napríklad medzinárodné vzťahy, medzinárodný obchod, právo medzinárodných organizácií, ekonomická integrácia, vrátane procesných postupov uplatňovania práva týmito organizáciami, a ochrana ľudských práv.

Vymedzenie jadra znalostí:

Štúdium doktorandského študijného programu právo Európskej únie pozostáva z kombinácie vedeckej, študijnej a prípadnej pedagogickej časti.

i) Študijná časť

Základné témy zapracované v jednotlivých predmetoch práva Európskej únie sú zamerané na:

- i) metodológiu vedeckej práce,
- ii) metodológiu pedagogickej činnosti,
- iii) vzťah práva Európskej únie k iným právnym odvetviam,
- iv) právo Európskej únie
 - a. inštitucionálne právo,

- b. právny systém Európskej únie,
 - c. súdny systém Európskej únie,
 - d. občianstvo Európskej únie, problematika základných práv a slobôd v priestore Európskej únie,
 - e. vnútorný trh a ďalšie sektorové politiky,
 - f. priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti,
 - g. hospodársku a menovú úniu,
 - h. vonkajšie vzťahy Európskej únie,
- v) nové právne úpravy a tendencie.

ii) Vedecká časť

Doktorand sa zameriava na výskum vybraných vedeckých problémov z odboru právo Európskej únie, vrátane interdisciplinárnych problémov iných študijných odborov presahujúcich do práva Európskej únie. V rámci tejto činnosti sa doktorand orientuje aj na etické a spoločenské stránky vedeckej práce, prezentuje čiastkové a záverečné výsledky svojho výskumu na medzinárodných a domácich vedeckých podujatiach a v medzinárodných a domácich vedeckých a odborných periodikách, transformuje výsledky svojho výskumu do právnej praxe.

Doktorand má byť schopný samostatne vedecky pracovať, skúmať aktuálny vedecký problém v dizertačnej práci, analyzovať súčasný stav riešenej problematiky, vedecky formulovať problém, uskutočňovať základný alebo aplikovaný výskum s využitím výskumných metód, prezentovať výsledky svojho výskumu v publikačnej činnosti, zúčastňovať sa na vedeckých podujatiach a projektoch školiaceho pracoviska, prispievať k rozvoju študijného odboru a aplikačnej praxe.

iii) Pedagogická časť

Súčasťou doktorandského študijného programu právo Európskej únie v dennej forme je vykonávanie pedagogickej činnosti alebo inej odbornej činnosti súvisiacej s pedagogickou činnosťou, ktorá je zameraná na formovanie pedagogických schopností doktoranda, rozvoj kritického myslenia, rozvoj argumentačných metód v práve a pod. Doktorand v tejto súvislosti najmä vedie v stanovenom rozsahu vybrané semináre pre študentov denného štúdia prvého a druhého stupňa vysokoškolského vzdelávania v študijnom odbore právo, ako aj vedie a oponuje záverečné práce prvého stupňa vysokoškolského vzdelávania v študijnom odbore právo.

d) Zdôvodnenie potreby študijného odboru:

Pramene práva Európskej únie sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky buď priamo (v prípade priameho účinku), alebo ho ovplyvňujú nepriamo vplyvom na vnútroštátnu normotvorbu. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné, aby boli tieto účinky práva Európskej únie správne identifikované, vyhodnotené a uplatňované. Právo Európskej únie sa neprejavuje len ako medzinárodnoprávny záväzok, ale môže zakladať priamo práva a povinnosti fyzickým osobám a právnickým osobám.

Jedným z charakteristických znakov práva Európskej únie, ktorý je dokonca explicitne potvrdený judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, je samostatnosť práva Európskej únie, ktorá sa prejavuje samostatnou terminológiou a výkladom pojmov a sebestačnosťou právneho poriadku. Právo Európskej únie obsahuje inštitúty, ktoré nemajú vo vnútroštátnom práve, ako ani v medzinárodnom práve obdobu, ako prenesenie právomocí, zásada prednosti, zásada priameho účinku, zásada nepriameho účinku a podobne. Ďalším znakom samostatnosti práva Európskej únie je vytvorenie vlastnej štruktúry inštitúcií, ktorých rozhodovacie a legislatívne právomoci presahujú charakter právomocí, ktoré zvyknú mať orgány medzinárodných organizácií. Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie definujú výlučné právomoci, ktoré úplne

vytláčajú vnútroštátnu normotvorbu z právneho priestoru a Európska únia v týchto oblastiach v plnom rozsahu demonštruje samostatnosť a nezávislosť právneho poriadku Európskej únie.

Hoci Európska únia bola pôvodne budovaná ako forma ekonomickej integrácie, v súčasnosti sa dostáva do popredia hodnotová otázka fungovania Európskej únie a jej členských štátov a právnych nástrojov na presadzovanie týchto hodnôt.

Aj keď sú niektoré čiastkové otázky zahrnuté do obsahu príbuzných študijných odborov, bez vytvorenia študijného odboru právo Európskej únie sú tieto otázky riešené bez prepojenia na základné princípy práva Európskej únie.

e) Podobné študijné odbory v zahraničí:

V zahraničí je študijný odbor právo Európskej únie/Európske právo poskytovaný ako samostatný odbor alebo v kombinácii s medzinárodným právom alebo inými právnymi odvetviami, v závislosti od špecializácie.

University of Leicester: PhD in European Law and Policy

Università di Bologna – PhD in European Law

Università di Verona - PhD in European and International Law

Maastricht University – PhD in Comparative, International and European Law

Univerzita Karlova v Prahe – Ph.D. v Európskom práve

Masarykova univerzita v Brne – Ph.D. v Medzinárodnom a európskom práve

Univerzita Palackého v Olomouci - Ph.D. in European and International Law

f) Vymedzenie príbuzných študijných odborov a rozdielov medzi nimi:

- Právo

Študijný odbor Právo Európskej únie, ako odbor ďalšej špecializácie v 3. stupni vysokoškolského vzdelávania priamo nadväzuje a spresňuje objekt štúdia aj výskumu v rámci študijného odboru Právo uskutočňovanom v 1. a 2. stupni vysokoškolského štúdia.

Ústavné právo

Právo Európskej únie je prepojené s ústavným právom ako odvetvím vnútroštátneho práva. Prepojenosť je zrejmá z povahy ústavného práva ako základného nástroja na vykonávanie, realizáciu a aplikáciu práva Európskej únie v podmienkach vnútroštátneho práva. Ústavné právo určuje vzťah vnútroštátneho práva k právu Európskej únie a určuje spôsob, akým je v prostredí vnútroštátneho práva zabezpečené rešpektovanie práva Európskej únie. Osobitné prepojenie je viditeľné v oblasti ochrany ľudských práv.

- Teória a dejiny štátu a práva (v prípade rozdelenia tohto študijného odboru aj: teória štátu a práva; dejiny štátu a práva),

Príbuzný študijný odbor Teória a dejiny štátu a práva ako odbor ďalšej špecializácie v 3. stupni vysokoškolského vzdelávania priamo nadväzuje a spresňuje objekt štúdia aj výskumu v rámci študijného odboru Právo uskutočňovanom v 1. a 2. stupni vysokoškolského štúdia, je odbor, ktorého objektom skúmania je teoretická štruktúra a inštitúty práva vo všeobecnosti, z ktorých vychádza aj právo Európskej únie. Dejiny práva zahŕňajú aj dejiny práva Európskej únie, ako aj vnútroštátnych právnych disciplín, vrátane komparatívneho pohľadu, pričom ich znalosť a správne porozumenie sú nevyhnutným predpokladom pre správne a úplné pochopenie inštitútov práva Európskej únie. Rovnako tak je nevyhnutným predpokladom znalosť teoretických

poznatkov, ktoré vymedzujú východiská európskoprávných inštitútov. Osobitné prepojenie s teóriou práva vzniká pri problematike prameňov práva.

- *Správne právo,*

Príbuzný študijný odbor Správne právo ako odbor ďalšej špecializácie v 3. stupni vysokoškolského vzdelávania priamo nadväzuje a spresňuje objekt štúdia aj výskumu v rámci študijného odboru Právo uskutočňované v 1. a 2. stupni vysokoškolského štúdia, je odbor, ktorého objektom skúmania je prioritne regulácia vzťahov vo verejnej správe a práv a povinností fyzických a právnických osôb predovšetkým súvisiacich s verejnou správou a ďalšími oblastami, na reguláciu ktorých je verejná správa určená. Správne právo a právo Európskej únie používajú mnohé obdobné postupy a prostriedky riešenia situácií vo verejnom práve. V právnej úprave mnohých inštitúcií, predovšetkým na úrovni výkonnej moci, sa prelína európskoprávna a správnoprávna regulácia, ktoré tak tvoria neoddeliteľný celok.

Obchodné a finančné právo (v prípade rozdelenia alebo zmeny tohto študijného odboru aj: obchodné právo, hospodárske právo, finančné právo, respektíve študijné odbory zahŕňajúce tieto špecializácie)

Príbuzný študijný odbor Obchodné a finančné právo ako odbor ďalšej špecializácie v 3. stupni vysokoškolského vzdelávania priamo nadväzuje a spresňuje objekt štúdia aj výskumu v rámci študijného odboru Právo uskutočňované v 1. a 2. stupni vysokoškolského štúdia, je odbor, ktorého objektom skúmania je prioritne oblasť obchodnoprávných vzťahov, hospodárskoprávných vzťahov (t.j. regulácia podmienok vykonávania podnikateľskej činnosti) a finančnoprávných vzťahov. Vzhľadom na prehlbujúcu sa globalizáciu medzinárodného obchodu dochádza k internacionalizácii a europeizácii obchodného práva a hospodárskeho práva. Táto sa prejavuje okrem iného vytvorením inštitútov v rámci práva Európskej únie, ktoré upravujú obchodnoprávne a hospodárskoprávne vzťahy nad rámec vnútroštátnej úpravy, napríklad pravidlá pre uzatváranie zmlúv, pravidlá pre nadnárodné spoločnosti. Osobitnou oblasťou je právna regulácia vnútorného trhu Európskej únie.

Úprava práva Európskej únie týkajúca sa finančných inštitúcií a vzťahov, respektíve úprava práva Európskej únie, je čoraz rozsiahlejšia a podrobnejšia a zahŕňa takmer všetky oblasti finančného práva – rozpočtové právo, daňové právo, colné právo, reguláciu finančného trhu a subjektov finančného trhu.

Medzinárodné právo

Príbuzný študijný odbor Medzinárodné právo ako odbor ďalšej špecializácie v 3. stupni vysokoškolského vzdelávania priamo nadväzuje a spresňuje objekt štúdia aj výskumu v rámci študijného odboru Právo uskutočňované v 1. a 2. stupni vysokoškolského štúdia, je odbor, ktorého objektom skúmania sú medzinárodnoprávne vzťahy v oblasti medzinárodného práva verejného a medzinárodného práva súkromného.

Právny poriadok Európskej únie, ako osobitý právny poriadok nadnárodného charakteru bol vytvorený na základe inštitútov medzinárodného práva – medzinárodnými zmluvami, konkrétne Parížskou zmluvou, Rímskymi zmluvami a ich následnými novelami, vrátane Lisabonskej zmluvy. Európska únia okrem toho vystupuje ako subjekt medzinárodného práva, ktorý uzatvára medzinárodné zmluvy v mene vlastnom, ako i v mene členských štátov Európskej únie, ktoré na ňu preniesli časť svojich právomocí v medzinárodnoprávnej oblasti. Zároveň právo Európskej únie vytvára súbor pravidiel medzinárodného práva súkromného, ktoré sú priamo uplatniteľné vo

vnútroštátnom právnom poriadku. Právo Európskej únie tak zásadným spôsobom determinuje medzinárodnoprávne vzťahy členských štátov Európskej únie, vrátane Slovenskej republiky.